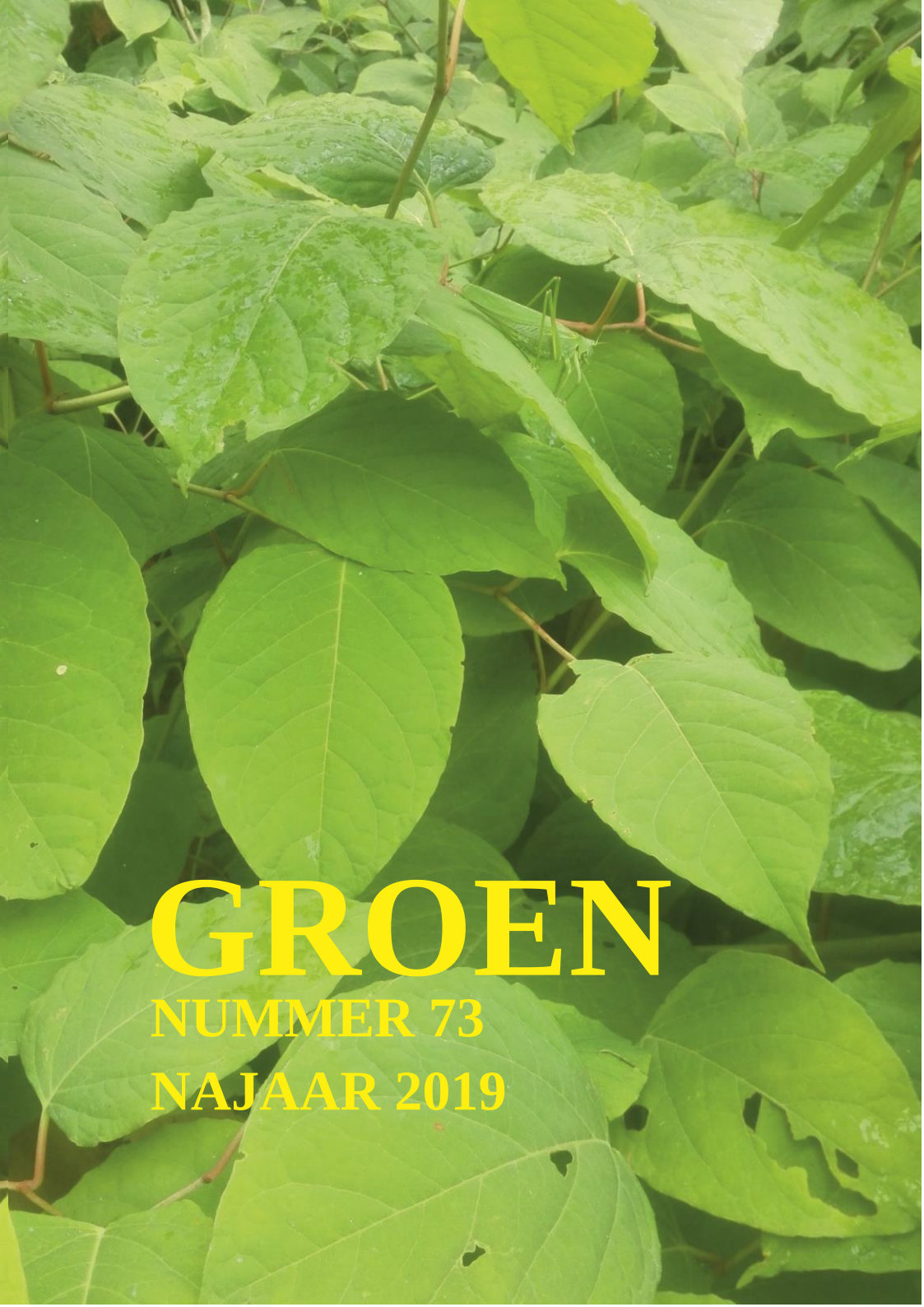

GROEN

NUMMER 73

NAJAAR 2019

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel: 050-3095304
Secretaris	vacant	e-mail: secre.ivnep@gmail.com
Penningmeester	Henk von Eije Burg. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde	e-mail: voneije@gmail.com tel: 050-3092973 banknummer NL59INGB0000820257
Lid	Aafke Pot-Ellen Zuurstukken 76 9761 KN Eelde	e-mail: aafkeellen@gmail.com tel: 050-3095518
Lid	Twee zich oriënterende leden	

Werkgroepen en coördinatoren

Bomen, ruimtelijke ordening en milieu	Tineke van den Berg	3094337
Bijenbosje	Leo Stockmann	3095304
Publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ferry Wilkens	3092348
Vogels:	Leo Stockmann	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337
	Jille Eilander	3091918

Foto omslag: Grote groene sabelsprinkhaan op Japanse
duizendknoop in het Bijenbos te Paterswolde.
Fotograaf: Leo Stockmann

Voorwoord

We hadden in 2019 een droge en warme zomer, net als in 2018. De daardoor veroorzaakte veel te lage grondwaterstand is door de tussentijdse regen nog lang niet op een niveau gebracht dat de natuur nodig heeft. Het gebrek aan water leidde tot droogstaande poelen, ook op het Vlinderkampje en in het Bijenbos. De flora raakte sneller uitgedroogd dan ‘normaal’ en dat was mede de reden dat de open IVN middag van 15 september op het Vlinderkampje afgelast werd. We hadden graag een vrolijk bloeiend kampje met vele rondfladderende vlinders willen laten zien.

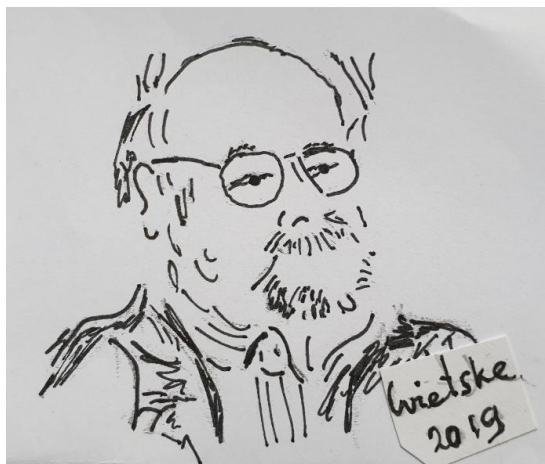
Inmiddels hangen de vuurdoorns en de lijsterbessen vol rode bessen. Voer voor bes-etende vogels dus. Koolmezen zitten op de uitgebloeide zonnebloemen de pitten eruit te peuteren. Elders in een boom worden de pitten ontdaan van de huidjes en zijn dan voor hen geschikt om op te eten. De herfst komt nader.

Het secretarisswerk van Hannie Koelman, afgetreden op de ALV van maart 2019, is momenteel verdeeld onder Henk van Eije (penningmeester) en Leo Stockmann (voorzitter). Voor correspondentie kan het e-mail adres **secr.ivnep@gmail.com** gebruikt worden.

Ook wonen twee leden nu de DB-vergaderingen bij om zich te oriënteren op een eventueel permanent bestuurslidmaatschap.

Het programma van activiteiten laat weer een aantal boeiende onderwerpen zien. U kunt ook aan diverse buitenactiviteiten meedoen.

Graag zie ik u in de zaal en in het veld.

Leo Stockmann, voorzitter

Schets van Leo door Wietske Jonker.

Inhoudsopgave

Bestuur en werkgroepen IVN Eelde-Paterswolde	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Activiteitenprogramma IVN Eelde-Paterswolde	5
Activiteitenprogramma IVN Vries	9
Afscheid Tineke van den Berg bij de Jeugdnatuurgroep	11
Afscheid secretaris Hannie Koeleman	12
Natuur-pub-quiz in café Theater Boelens	13
Plantenruilbeurs	15
Wandeling door het Kleibosch	17
Fietstocht door ons dorp	18
Avondexcursie van de vogelwerkgroep	19
Grote zilverreiger vangt snoek	21

Roeken	22
Lezing en excursie vleermuizen	23
Cliniclowns wandeling door het Bijenbos	24
Kleine beestjes in het Bijenbos	25
Met de natuurclub naar het Wad	26
Een prachtig initiatief	27
2019 Een goed kerkuilenjaar	29
Plantenwerkgroep vindt zeldzame soorten	31
Blauwe knoop bijna exit	32
Jonge ransuil gered!?	33
Gedicht	35
Excursie Nationale Vogelweek	37
Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers	39

Activiteitenprogramma IVN Eelde-Paterswolde oktober 2019- maart 2020

(Voor bepaalde lezingen/excursies kan een geringe bijdrage worden gevraagd)

Dinsdag 8 oktober. Lezing over nachtvlinders door Theo de la Ruelle.

In Nederland leven meer dan 2400 soorten vlinders, maar dat zijn niet allemaal dagvlinders. Een groot deel daarvan zijn nachtvlinders of microvlinders (hele kleine vlindertjes). Veel nachtvlinders worden ook wel ‘motten’ genoemd. Meerdere soorten nachtvlinders behoren tot de pijlstaarten en hebben prachtig getekende grote rupsen. U zult versteld staan van de schoonheid van de nachtvlinders en de rupsen.

Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 12 oktober. Maaien met de zeis Bijenbos Helmerdijk en

Zaterdag 19 oktober. Maaien met de zeis Vlinderkampje De Duinen

Beide dagen door de zeisbrigade van Landschapsbeheer Groningen.

Maaiers uit ons dorp welkom om wat bijgespijkerd te worden in de techniek. Ook grasopharkers zijn nodig. De activiteiten zijn van 10.00 – 15.00 uur. Een drankje en een plak Groninger koek worden u aangeboden.

Zaterdag 2 november. Natuurwerkdag te Vosbergen.

Op Vosbergen wil men de biodiversiteit vergroten. Dat kan o.a. door een vrij monotoon graslandje om te vormen tot een kruidenrijk geheel. De Kraus Groeneveld Stichting Vosbergen en buurtbewoners hebben een plan van aanpak daarvoor gemaakt. Aan IVN Eelde-Paterswolde is hulp gevraagd bij het poten van bollen, het inzaaien van een weidebloemenzaadmengsel en het maken van een keverbank. Geschikte karweitjes voor jong tot oud. **Locatie: Verzamelen om 9.00 uur bij ingangspoort Vosbergen aan de Weeakkerweg.**

Direct daarachter ligt het graslandje waar gewerkt wordt. Voor koffie, thee en soep wordt gezorgd. Neem zelf wat brood mee. U kunt meewerken zolang u zin heeft. In verband met de catering graag **aanmelden** bij kgsvosbergen@outlook.com (Harm Katoele).

Donderdag 14 november. Lezing over de strandgaper door Karel Essink.

Iedereen kent de Waddenzee van een boottochtje naar een eiland (o.a. een dagje ‘Schier’) en van een strandwandeling. Opvallend op het strand zijn de grote geelwit gekleurde schelpen van de strandgapers die veelvuldig te vinden zijn. Maar is de strandgaper altijd in de Waddenzee aanwezig geweest of is die terug van weggeweest? De spreker, een marien ecooloog uit Paterswolde, vertelt een soort detectiveverhaal over het tweekleppige schelpdier waarbij zelfs historische tochten van Columbus en de Vikingen een belangrijke rol spelen. Daar wilt u ongetwijfeld meer van weten!

Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.

Maandag 16 december. Lezing Ogen en licht in de natuur door Bert van der Pol.

In de evolutie van vrijwel alle levende organismen spelen licht en de gevoeligheid voor licht een belangrijke rol. Het oog, in vele variaties aanwezig, is het orgaan dat bij uitstek gevoelig is voor licht. Het zien is voor veel soorten een uiterst belangrijke functie om te kunnen overleven. Misschien vormen licht en de lichtzin wel de belangrijkste aanjagers van de evolutie. Het aantal ogen per diersoort kan sterk variëren. Er zijn soorten met twee, met meer en soms zelfs met een heleboel ogen. Bert van der Pol, oogarts en werkzaam geweest bij de afdeling oogheelkunde van het UMCG heeft zich verdiept in de boeiende materie en komt ons daar graag over vertellen.

Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.

Eind december. Snertwandeling.

We zoeken nog naar een boeiende wandellocatie en een gelegenheid waar heerlijke snert wordt geserveerd. Nadere aankondiging volgt.

Maandag 13 januari. Lezing over ooievaars door Annemieke Enters en Wim van Nee.

De sprekers vertegenwoordigen de **St. Ooievaars Research & Knowhow**, kortweg STORK. (White stork is de Engelse naam voor onze witte ooievaar)

Beiden zijn actief met o.a. tellingen, ringen en voorlichting. Tegenwoordig is de ooievaar gelukkig weer een algemene verschijning in ons landschap. In ons dorp alleen al staan verschillende nestpalen opgesteld. Meerdere nesten zijn jaarlijks bezet en er komen jongen groot. Bij het maaien van gras of het omwerken van een akker kunnen tientallen exemplaren aanwezig zijn om aan voedsel te komen. Hoe komt het dat de ooievaar nu weer zoveel voorkomt? Wat eten ze precies? Welk deel van het aantal ooievaars trekt in de herfst naar Afrika? Hoeveel komen er terug? Deze en vele andere vragen kunt u beantwoord krijgen op een ongetwijfeld boeiende avond.

**Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.**

Woensdag 12 februari. Lezing over agrarisch natuurbeheer in Drenthe door René Vree Egberts en Rick Reijerse.

René is directeur en Rick is gebiedscoördinator van Agrarische Natuur Drenthe.

Landbouwers en veehouders hebben een vrij negatief imago als het gaat om behoud van een gevarieerd landschap met een grote diversiteit aan natuur. Hoe is dat gekomen en in hoeverre zijn ze daar zelf verantwoordelijk voor? Nu vanuit de politiek ‘de landbouw om moet’ en natuur-inclusieve landbouw een nieuw begrip is geworden zijn we benieuwd wat agrarische natuur voor Drenthe inhoudt. Willen er veel boeren aan agrarisch natuurbeheer meewerken? Hoe is dat zichtbaar in het landschap? Levert het een grote bijdrage aan de biodiversiteit op? Uit eerste hand krijgt u een interessant verhaal te horen en er is ruimte om (ook kritische) vragen te stellen.

**Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.**

26 februari. Natuurpubquiz in Café Theater Boelens in Eelde. 20.00-22.00 uur.

Welke deelnemersgroep weet deze keer het meest van de natuur? Te zijner tijd meer info over deze quiz via IVN E-P -site, mail aan leden en via dorpsmedia.

Dinsdag 17 maart. Algemene ledenvergadering.

Na de pauze een lezing over mieren door Sanne Palstra en Annelies Brekveld.

Sanne en Annelies hebben over mieren een eindwerkstuk gemaakt voor hun natuurgidsenopleiding. Ze kunnen over de beestjes een heel aardig verhaal houden. En ze laten ook allerlei leuke mierenpulpetjes zien.

**Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang ALV 20.00 uur. De lezing zal tegen 21.00 uur beginnen.**

Brood- en banketbakkerij Dunnewind

"De warme bakker:

voor wie van lekker brood houdt"

Hoofdweg 142 - Paterswolde - telefoon 050-3091472
www.bakkerijdunnewind.nl

DRUKKERIJ PRINT STUDIO ZEVEN

De drukker in uw regio

Openingstijden:

maandag t/m vrijdag van 09.00 - 17.00 uur

Mercuriusweg 11
9482 WK Tynaarlo

Tel.: (0592) 54 45 41

info@printstudiozeven.nl

www.printstudiozeven.nl

Jan Pelleboerplein 17
Eelde-Paterswolde
Telefoon 050-3096818
Fax 050-5260529
info@huizingtotaaladvies.nl
www.huizingtotaaladvies.nl

Makelaardij Verzekeringen Hypotheek

Huizing Totaal Advies

makelaardij • verzekeringen • hypotheek

Adfiz
Advies en Dienstverlening

Activiteitenprogramma IVN Vries 2019

Voor de lezingen in de Pan vragen we een vrijwillige bijdrage van € 2,00.

Dinsdag 8 oktober. Lezing over Natuurbescherming door Gert Polet, hoofd Forests & Wildlife van WWF. *Natuurbescherming werkt!* Aan de hand van het werk van WWF (Wereld Natuur Fonds) aan tijger en ijsbeer neemt Gert Polet ons mee naar hun leefgebieden en vertelt over de complexe wereld van natuurbescherming. Verschillende bedreigingen komen aan de orde. Aan de hand van concrete successen zal echter duidelijk worden dat natuurbescherming zinvol mensenwerk is, als we maar echt willen. Aanvang 20.00 uur in het dorps huis “De Pan”, Vries.

Zaterdag 26 oktober. Excursie over paddenstoelen.

We starten om 14.00 uur in “De Pan”, in Vries met een korte uitleg en prachtige 3D beelden van diverse paddenstoelen. Daarna gaan we met de auto naar Zeegse. Einde 16.00 uur. Introductie en excursie door Jan Meninga, IVN Zuidlaren. **Een leuke gezinsactiviteit.** Goede schoenen, of laarzen aan te bevelen.

Zaterdag 3 november: Natuurwerkdag in het Holten

Aanmelden bij Sipkes Sikkes, sikkesvanelk@hetnet.nl of 0592 543 497.

Dinsdag 19 november. Lezing: Vogels en natuur rond het Zuidlaardermeer

Aanvang 20.00 uur in het dorps huis “De Pan”, Vries.

Lezing door prof. Egbert Boekema, voorzitter vogelstudievereniging “Avifauna Groningen”.

Aan de R.U.Groningen was zijn belangrijkste onderzoeksveld de fotosynthese. In de jaren '70 begon hij met het bestuderen van vogels en planten en was hij in 1983 als redacteur betrokken bij het eerste vogelboek over de vogels in Groningen. Hij is de auteur van het in 2016 verschenen standaardwerk “Vogels in Groningen” en een boek over het Friescheveen bij Paterswolde (2018).

Zaterdag 18 januari. Nieuwjaars/snertwandeling rond Zeegse. Start om 10.00 uur bij café restaurant Het Witte Huis in Zeegse. De wandeling wordt begeleid door Eddy Dijk van IVN Zuidlaren. Na afloop is er om

ong. 12.00 uur een snertmaaltijd in Het Witte Huis. Aanmelden bij Kor Mulder, kormulder@kpnmail.nl of tel: 0592 544139.

Dinsdag 11 februari. Lezing: Terug naar Rottumerplaat.

Aanvang 20.00 uur in het dorps huis “De Pan”, Vries, Lezing door Aaldrik Pot, Staatsbosbeheer.

Aaldrik Pot en Nicolette Branderhorst verbleven voor Staatsbosbeheer van eind maart tot begin augustus als vogelwachters op Rottumerplaat. In “terug naar Rottumerplaat” vertellen ze aan de hand van prachtige beelden over hun avonturen tussen de vogels en zeehonden. Het was hun grote wens om te ervaren hoe het is om een tijd lang te wonen en werken op een afgelegen plek waarbij natuurstudie de belangrijkste dagbesteding is. Ze laten ondermeer zien hoe tienduizenden steltlopers komen en gaan en hoe scholeksters uit alle macht proberen hun jongen groot te krijgen. Maar ze vertellen ook over hun onbegonnen strijd tegen het strandvuil, de dynamiek van zand, zee en wind en hun poging tot het leiden van een eenvoudig bestaan.

Dinsdag 17 maart. Algemene Ledenvergadering IVN Vries.

Aanvang 19.30 uur in het dorps huis “De Pan”, Vries.

Na de pauze een **lezing over “spinnen” – dodelijke zijde en giftige jagers** door Ben Prins, spinnendeskundige uit Uffelte.

Tijdens hun evolutie over honderden jaren hebben spinnen de meest uiteenlopende jachtmethoden ontwikkeld. Vangkuilen, struikeldraden, boobytraps, netten in vele variaties worden gebruikt om argeloze insecten er letterlijk in te laten lopen. Maar ook het besluipen, bespringen van prooien, of het jagen vanuit een hinderlaag is hoog ontwikkeld. En dat alles gaat gepaard met een dodelijke beet van de gifkaken. Spinnen zijn eng! Voor insecten: ja. Maar ook voor ons? Ben Prins kan prachtig vertellen.

NB

Voor het voorjaar 2020 staan gepland: een lezing/excursie Hunzevallei, een bezoek aan de biologische boerderij Horaholm in Hornhuizen en een minicursus fotograferen met smartphone.

Afscheid Tineke van den Berg van de jeugdnatuurgroep

Na 28 jaar (!) van trouwe dienst als begeleider bij de IVNjeugdnatuurgroep van 6-8 jarigen nam Tineke daarvan afscheid. Namens het IVN-bestuur sprak voorzitter Leo Stockmann een woord van dank uit voor haar grote en altijd enthousiaste inzet en overhandigde aan Tineke een boekenbon. Omdat Tineke als jeugdleider met de stichting Trias heeft samengewerkt, bedankte Vera Lolkema, sociaal werker bij Trias, haar namens de stichting en bood haar een mooie bos bloemen aan. Het gebeuren vond plaats in Ons Dorpshuis op de middag van 27 februari, uiteraard in het bijzijn van meerdere jeugdbegeleiders. Als coördinator van het Vlinderkampje zal Tineke vanwege de bezoeken van groepen basisschoolkinderen aan deze locatie, de contacten met de jeugd zeker niet verliezen.

Leo Stockmann

Tineke van den Berg met
bloemen en een
boekenbon

Foto: Leo Stockmann

Afscheid secretaris Hannie Koeleman

Op de algemene ledenvergadering van 27 maart nam Hannie afscheid als secretaris van het dagelijks bestuur. Zij kwam in 2012 in het bestuur als opvolgster van toenmalig secretaris Agaath AB. Hannie heeft haar taak altijd serieus en nauwkeurig gedaan. Naast deze taak was ze ook bij andere zaken betrokken. Zo hielp ze mee om een stand in te richten en achter de stand te gaan staan bij diverse evenementen. Ze bezocht regelmatig de IVNregiobijeenkomsten van Drenthe. Als dank voor haar inzet overhandigde voorzitter Leo Stockmann haar het boek Veldgids Paddenstoelen in Noordenveld. Natuurlijk kreeg ze ook een mooie bos bloemen en mocht ze een hartelijk applaus in ontvangst nemen. Na de pauze deden de leden mee aan de ecologische footprintquiz onder leiding van Jack Merx en Evan van der Poel. Van de 28 op het scherm geprojecteerde vragen (bijvoorbeeld: wat betekent THT en TGT op verpakkingen van voedingsmiddelen) had Jos Schlaman 22 vragen goed en was daarmee glorieus winnaar.

Hannie Koeleman met
medebestuurders Aafke
Pot en Leo Stockmann

Foto: Henk von Eije

De quiz na de pauze.

Foto: Leo Stockmann

Natuur- pub-quiz in Café Theater Boelens

De natuur-pub-quiz van 27 februari 2019 was een succes, evenals de vorige quizen. Tal van groepen (2-4 personen per groep) hadden zich aangemeld om met elkaar de strijd aan te gaan. In totaal waren er 49 deelnemers. Meerdere ronden met vragen (met mooie beelden, vertoond op een groot scherm) en een ronde met het benoemen van tentoongestelde

foto: Johan Wolfard

natuurvoorwerpen
werden afgewerkt.
Winnaar werd de
groep De Harkjes.
Door onze
middenstand
waren veel
cadeaus
beschikbaar
gesteld.

foto: Johan Wolfard

Plantenruilbeurs bij Jopie Kardol

Bezoekers inspecteren de aangeboden planten

Het is al vele jaren traditie dat bij Jopie Kardol aan de Esweg in het voorjaar de plantenruilbeurs plaatsvindt. En altijd staat de koffie klaar voor de bezoekers. Op 13 april kwamen ca. 25 personen naar de tuin van Jopie toe om planten aan te leveren of mee te nemen. Zelf heb ik van Jopies tuin een daglelie, *Hemerocallis*, meegenomen. Die is in mijn eigen tuin mooi tot bloei gekomen.

Al te warm was het niet, ongeveer 5 graden, wel zonnig. Met Aafke samen terug naar huis fietsend kregen we een dikke hagelbui over ons heen.

Tekst en foto: Leo Stockmann

Schoonheidssalon
Nailstudio

Arends Coiffures

— HAIR DESIGN —

tel. 050 - 309 45 50
Hoofdweg 217, 9765 CG Paterswolde

SILSSDASILVA

SPETTERENDE DAMESMODE

Sandwich | Dept | Bando | Expresso | Tramontana | Supertrash | 30 Feet | Nick-Jeans | Zizo Jeans | Marshmallow | By Oni |
Wings off Wonders | Anna Parker | Malvin | Studio Angeloes | Post X-change | Fab | Pastry Snakes

www.himodel.nl

Vos Vision Optiek heeft stijl voor ogen...

EMPORIO ARMANI

PUMA

ESPRIT
eyewear

Ray-Ban

GUCCI

DIESEL

HERVE JULLIEN

DOLCE & GABBANA

Vos Vision Optiek combineert de oogzorg van de optometrist met de trends van de toonaangevende modemerken als Esprit, Gant, Dolce & Gabbana, Diesel, Mexx, Ray-Ban etc. Kwaliteit en mode voor uw ogen.

VOS VISION OPTIEK

Hoofdweg 179^e, Paterswolde www.vosvision.nl
tel. 050 - 309 18 88 | fax 050 - 309 21 44

Verslag wandeling door het Kleibosch in Roderwolde.

Bosanemonen

foto: Anne van der Zijpp

Bij zonnig weer en een temperatuur van 5°C (aan het begin) tot 10°C (aan het eind) was het op de zondagmorgen van 14 april een aangename wandeling. Start was bij het haventje tegenover de olie- en korenmolen De Woldzigt in Roderwolde. Via een pad langs de Schipsloot en een dijkje parallel aan het Peizerdiep (met nieuwe natte natuurontwikkeling) bereikten we met ons achten het Kleibosch waarvan Het Drentse Landschap de eigenaar is. Omdat er potklei aan de oppervlakte ligt, komen er diverse bijzondere plantensoorten voor.

Nieuwsgierige blaarkoppen foto: Leo Stockmann Maar het bos is in onze streek vooral ‘beroemd’ om de in het voorjaar plaatselijk massaal aanwezige bosanemonen. Uiteraard kwamen we op het goede moment van de bloei. Enkele plantensoorten die we naast de bosanemoon noteerden waren: pinksterbloem, grote muur, salomonszegel, boszegge en de bergvylier. En we stuitten zelfs op een graafkuil van een das! Op de heen- en terugweg over het dijkje namen we diverse vogelsoorten waar: o.a. een jonge visarend, buizerd, blauwborst, graspieper, roodborsttapuit, rietgors, grote zilverreiger, tafeleend en een grote zaagbek. Bij het verlaten van het bos werden we vanachter een raster nieuwsgierig bekeken door rode blaarkopkoeien. We hebben drie uur lang heerlijk van de natuur genoten.

Leo Stockmann

Verslag fietstocht door ons dorp

De fietstocht op zondagmiddag 9 juni startte bij het Kampje in het centrum van Eelde en acht belangstellenden hadden zich daar verzameld. Doel van de tocht was om wat reclame te maken voor onze afdeling en om juist ook nieuwe inwoners van ons dorp (en waarschijnlijk nog geen IVN-lid) mee te nemen langs meerdere cultuur-, dan wel natuurelementen in ons dorp. Alle deelnemers waren echter al lid (of net geworden), maar niet iedereen bleek bekend met alle te bezoeken elementen.

Het terrein bij de Waterburcht

foto: Leo Stockmann

Aan de hand van kaartjes waarop de te bezoeken elementen waren aangeduid, gingen we naar de **Waterburcht** ten zuiden van Eelde. Op een infobord konden we de geschiedenis van de voormalige burcht en omgeving lezen. De aangelegde heuvel hebben we bezocht. Vervolgens gingen we door de **Duinerlaan**, langs de **Baggelwieken** en door het **Koepelbos** naar het **Vlinderkampje De Duinen** waar we kort hebben rondgewandeld. Aangesterkt door frisdrank en een gezonde koek, die we gezellig aan de tafel hebben genuttigd, gingen we verder via de **grote zwerfkei** (ten westen van de Mevrouw Bähler Boermalaan) naar het een paar jaar geleden aangelegde **Bijenbos** aan de Helmerdijk. Ook daar werd kort rondgewandeld. Als laatste element bezochten we de **vijver** bij het Else van der Laanhuis. Als dorp heeft Eelde-Paterswolde veel om te bewonderen, dat bleek wel voor de deelnemers.

Leo Stockmann **Verslag Vogelwerkgroep avondexcursie Onlanden**

Het is zaterdagavond 3 augustus, half tien. De schemering daalt neer. Zeven mannen en twee vrouwen staan bij boerderij 't Hoogveld klaar voor een vogelexcursie richting De Onlanden onder het motto 'als je thuis blijft, weet je zeker dat je niets meemaakt'. We hopen de kwartelkoning, de waterral en de porseleinhoen te horen. De noordenwind is zwak en maakt de tocht wat fris. Op een paar kieviten en blauwe reigers na is het opvallend stil. De duisternis is al bijna ingetreden en ook het hele dunne maansikkeltje schuift op richting de westelijke horizon om daar al snel te verdwijnen. Boven de stad Groningen hangen wat dreigende wolken, maar Buienradar heeft ons beloofd dat we het droog zullen houden.

Witgat

Vlak voordat we bij Het Beeld linksaf richting petgaten Noorddijk gaan, staan we nog even stil, omdat we in de verte een snor menen te horen. Bij de petgaten nemen we de tijd en horen we een vrij snel en ritmisch schel geluid, dat bij naslag de zang bij de baltsvlucht van een witgat

blijkt te zijn. Deze soort, behorende bij de familie van

strandlopers en snippen (zoals ook de tureluur), is normaliter vrij stil. Omdat het ondertussen geheel donker is, zien we de vogel niet. Horen we opeens toch heel even de kwartelkoning roepen? We zien wel een uil, waarschijnlijk een ransuil, langs de bomenrand vliegen. De witgat laat zich niet meer horen en we besluiten weer terug te fietsen naar Het Beeld.

Tijdens het fietsen vliegt er af en toe een grote vleermuis met ons mee, vermoedelijk een laatvlieger. In de petgaten aan de zuidkant zien we een witte vlek in het water, een knobbelzwaan? Het blijken twee foeragerende lepelaars te zijn, die in het donker hun kostje bij elkaar scharrelen op de voor hun zo kenmerkende manier. Later blijken er verderop nog twee te staan. Eenmaal bij Het Beeld aangekomen, slaan we in noordelijke richting de Drentsedijk op. Op een dode boom in het veld zit een vrij grote roofvogel, die wat gevangen lijkt te hebben. Hij oogt groot voor een uil, maar enkele minuten later als de vogel wegvliegt, gaan we er toch van uit dat het een uil geweest moet zijn. Nog een ransuil? Hier horen we ook de witgat weer. We komen langs de plek waar we vorig jaar duidelijk de kwartelkoning hoorden, maar het is nu oorverdovend stil. Er vliegt weer een uil vlak voor ons langs met in zijn kielzog een vrij kleine vleermuis. Via de Zanddijk en de

Weeringsdijk hopen we op porseleinhoenen in dit natte deel. Ook hier blijft het geluid van deze echte moerasvogels uit. We maken rechtsomkeert en gaan richting Eelderwolde over de Zanddijk terug. Bij het bruggetje over het Eelderdiep kunnen we nu wel de snor duidelijk horen. Ook horen we nog de wilde eend, kapmeeuwen en een meerkoet.

We verlaten het gebied rond middernacht via fietspad Madijk. Volgend jaar gaan we wat eerder in het seizoen en hopen dan op een wat zwoelere avond de wat meer bijzondere soorten waar te nemen.

Roel Rijskamp

Fietse

Fietse Fietsshop Paterswolde
Hoofdweg 179A

WWW.FIETSE.NU

Grote zilverreiger vangt snoek

Sieds Rienks heeft een
passie voor vogels en
legt die vogels graag
vast op de foto.
In het veld zul je

Sieds nooit
zien

zonder zijn camera en
telescoop.
Hij heeft een intuïtie
voor het meemaken
van zeldzame
gebeurtenissen. Zo
legde hij onlangs in de
Onlanden in meerdere
beelden vast hoe een
grote zilverreiger een
snoek ving en deze
naar binnen wist te
werken.

Fantastisch
fotowerk.

Roeken

Roeken druk in de weer bij hun nesten

foto: Fred van der Noord

In ons dorp hebben we enkele broedlocaties van roeken, o.a. bij de Dorpskerk en bij de oude begraafplaats. Fred van der Noord is geïmponeerd door de gesprekken die de roeken met elkaar voeren en hij maakt regelmatig foto's van de locaties.

STER ACCOUNTANTS SCHEIDINGSADVIES

Jan Pelleboerplein 1, 9765 BR Paterswolde
Tjalk 14, 9606 RD Kropswolde
Tel. 050 3090233

www.steraccountants.nl
info@steraccountants.nl
www.sterscheidingsadvies.nl
info@sterscheidingsadvies.nl

UW FINANCIËLE HUISARTS

Verslag lezing en excursie vleermuizen op 28 juni

De lezing in Ons Dorpshuis begon wat later dan gebruikelijk, om 20.30 uur. Dit omdat het anders bij het begin van de excursie nog lang te licht zou zijn. 25 personen, onder wie ook leden van IVN Vries en IVN Peize, waren afgekomen op de lezing die verzorgd werd door Reinier Meijer van de Vleermuiswerkgroep

Drenthe (VleD). We kwamen heel wat te weten over de anatomie en de levenswijze van de vele soorten geheimzinnige diertjes.

De excursie ging naar De Braak, Vennebroek en de zuidrand van het Friescheveen. We hadden de beschikking over een aantal batdetectors (vleermuisdetectors), apparaatjes die voor ons de niet te horen vleermuisgeluiden omzetten naar voor ons wel hoorbare geluiden. Aan de hand van sorteigen ritme en frequentiehoogte van het geluid kun je de soort op naam brengen, maar je moet er wel wat voor geoefend zijn. Het mooiste is dat je de beestjes dan ook ziet vliegen. En dat lukte voor meerdere soorten,

waaronder de dwergvleermuis, de laatvlieger, de watervleermuis en mogelijk de meervleermuis (boven het water van Friescheveen). Excursiebegeleiders waren Reinier Meijer en Ron Hanisch. Het was een erg leerzame avond, die tot bijna middernacht duurde.

Over het gebeuren schreef Erik Ebbinge een leuk stukje in Dorpsklanken van 3 juli 2019, Johan Wolfard maakte er een foto bij.

Leo Stockmann

CliniClowns-wandeling door het Bijenbos

Op zondag 7 juli werd door Eelde-Paterswolde en omgeving een (lange) afstandswandeling ten bate van de CliniClowns georganiseerd. Het doel van de CliniClowns is zieke en gehandicapte kinderen en mensen met dementie even ‘op te tillen’ uit hun situatie. Een CliniClownsbezoek gaat verder dan afleiding en plezier. Het draagt bij aan het welzijn van zieke en gehandicapte kinderen en mensen met dementie, waarbij is bewezen dat clownsspel kan zorgen voor ontspanning en een afname van angst en stress. Landelijk treden ruim 80 CliniClowns op in ziekenhuizen en allerlei andere zorginstellingen. Tegen het einde van de wandeling kwamen de wandelaars door het Bijenbos aan de Helmerdijk, waar ze werden verwelkomd door de plaatselijke IVN en imkersvereniging IHP (Haren-Paterswolde), de beheerders van het terrein. Ruim 100 wandelaars namen de aangeboden crackers met honing dankbaar aan en velen lieten ook de mede (honingdrank) met genoegen door hun keel gaan. Natuurlijk wapperden ook de banners van IVN en NBV (Nederlandse Bijenhouders Vereniging). Start- en eindpunt van de wandeling was bij Café Theater Boelens.

Leo Stockmann

Wandelaars krijgen een versnapering van IVN en IHP foto: Leo Stockmann
Kleine beestjes in het Bijenbos Paterswolde

De naam Bijenbos mag dan het idee geven dat er vooral bijen leven, maar niets is minder waar. Bertus van der Velde fotografeerde de afgelopen jaren een heel scala aan andere beestjes. Op deze pagina ziet u de oranje luzernevlinder, de gewone smalboktor, de zuringrandwants en de wespspin (=tijgerspin).

Met de natuurclub naar het wad

We hebben een geweldige start van het seizoen gehad met de natuurclub 9-12 jr. Martijn van Loenen had ons warm gemaakt eens te komen wadlopen en dat hebben we afgelopen zaterdagochtend 7 september gedaan! En wat een enthousiaste ouders. Van ieder kind was er eentje mee. In alle vroegte naar Noordpolderzijl, goed uitgerust met geschikte schoenen en windjack, blote benen en warm van boven, gingen we op pad. Het weer was perfect. We hebben van alles geleerd. Over krabben: de mannetjes hebben een vuurtoren op hun buik en de vrouwtjes een bijenkorf, en dat ze uit hun uitwendige skelet breken als het niet meer past. Ook hebben we geleerd, dat die zandsliertjes poep van wadpieren is.

Een snoer kokkels

Door met onze vingers door het bovenste laagje slik te graaien, hebben we kokkels gevangen. En we weten nu hoe we ze eenvoudig kunnen openmaken, door ze met hun koppen tegen elkaar te draaien. Garnalen zien

er op het wad heel anders uit dan in de winkel of de pan! En wist je dat mosselen baardharen hebben? Daarmee houden ze allerlei andere schelpen vast. De kop is er af, met deze prachtige dag.

Liesbeth AB

Kokkels open maken
foto's: Liesbeth AB

Is het een mannetje of een vrouwtje?

Een prachtig initiatief

Sommige mensen krijgen schitterende cadeaus op hun verjaardag. Anderen vinden het bezoek zelf al een cadeau en weer anderen bedenken hoe ze hun verjaardag kunnen benutten om anderen blij te maken. Zulke mensen zijn Jannie Rozema en Hein Lambert uit Paterswolde. De vraag rees hoe een goed doel te sponsoren met geld dat de gasten ongetwijfeld wilden doneren. Bekende charitatieve instellingen genoeg.... Waarom geen doel gekozen dat dichtbij ligt?

Hein bezocht met deze vraag Leo Stockmann, de voorzitter van IVN EeldePaterswolde.

Leo wist raad: waarom niet de Steenuilenwerkgroep IVN- EPV gesteund?

Jannie en Hein vonden dit een prima suggestie en maakten er werk van.

Tijdens een korte ceremonie op 17 april jl. te midden van vee en steenuil kasten vond de overdracht van het geld plaats in Kijkboerderij 't Hoogevelde te Eelde.

Leden van de werkgroep en IVN-voorzitter Stockmann en uiteraard het echtpaar Lambert/Rozema bespraken het belang van de

Hein en Jannie voldaan aan de kop van de tafel foto: Gert Polet

steenuilenbescherming, wat daarvoor nodig is en hoe gelden kunnen worden aangewend om deze bescherming te realiseren.

Te denken valt aan zogenaamde klimharnassen om goed gezekeerd nestkasten in bomen of op hanebalken te plaatsen, het volgen van een klimcursus of de aanschaf van veilige ladders.

Het werd een gezellige bijeenkomst. Koffie en wat lekkers stonden klaar. Alma Feunekes van de Kijkboerderij was als altijd een goede gastvrouw. Toen werd het tijd om de cheque over te dragen aan een van de coördinatoren van de werkgroep, Anne van der Zijpp. Een geweldig bedrag van maar liefst € 650 werd door de feestgangers en het echtpaar bijeengebracht! Een gebaar om even stil van te worden.

Uit naam van de hele Steenuilenwerkgroep IVN-EPV

(EeldePaterswolde/Vries) danken wij Jannie en Hein heel hartelijk!

Het bedrag is inmiddels bijgeschreven op de rekening van IVN- Vries. De penningmeester van deze IVN-afdeling beheert de gelden van de werkgroep. En...zoals het nu lijkt zullen er klimharnassen worden aangeschaft om zo veilig mogelijk bij de broedkasten te komen. Namens de WG Steenuilen,

Anne van der Zijpp

2019 Een goed kerkuilenjaar

Dit jaar was het nog beter met de kerkuilen gesteld dan de voorgaande jaren. Dit kwam vooral door het voedselaanbod waardoor meer kerkuilen tot eileg overgingen. Waren dat in 2017 nog 5 broedparen met 16 jongen, in 2018 waren er 7 broedparen met 22 jongen. Dit jaar waren er 9 broedparen met 27 jongen. Voor zover bekend zijn 2 jongen niet uitgevlogen. Een tweede legsel hebben we niet waargenomen.

Mede door het afhaken van onze vaste kerkuilenringer Koen Vogt zijn er dit jaar geen jongen geringd.

In totaal hebben we weer zo'n 25 kasten gecontroleerd. Bij de meeste kasten is dat gelukkig geen probleem meer. Omdat enkele kasten te hoog hangen, blijft controle hiervan helaas nog wel een probleem. Daardoor kunnen mogelijke jongen van de kerkuil niet geringd worden en de kasten niet schoongemaakt. Gelukkig kunnen we soms door het beschikbaar stellen van een hoogwerker de kast verplaatsen en naar een andere/lagere plek brengen. Evenals vorig jaar hebben we geen verstoringen door b.v. de steenmarter of menselijk handelen gesignaleerd.

Ook werden de ladders weer gekeurd en in orde bevonden door Landschapsbeheer Drenthe.

Willem Zandt

Donsjong van een kerkuil

"Florahof" Tuincentrum

Aangesloten bij de Vereniging van hoveniers en groenvoorzieners

Tuinaanleg Bepplanting Onderhoud T.W.Ubels

Burg. Legroweg 34

9761 TC Eelde

tel: 050-3094756/fax: 050-3095236 www.tuincentrumflorahof.nl

**MULDER
EELDE**

INSTALLATIETECHNIEK

Loodgieterswerken Dak & Zinkwerk Electriciteitswerken	Verwarming & Onderhoud Sanitaire Installaties Duurzame Energie
Hoofdweg 92	(050) 309 13 21

fair met flair

wereldwinkel

Hoofdweg 157a
9765 CB Paterswolde
Tel: 050-3091136
www.wereldwinkelpaterswolde.nl

Plantenwerkgroep vindt zeldzame soorten

Oeverbies
Hoentjen

foto: Ben

In de periode april tot en met begin september gaat de plantenwerkgroep wekelijks op donderdagavond op pad om op allerlei locaties in (of in de omgeving van) ons dorp plantensoorten te inventariseren. Zo trof zij dit jaar in de nieuwe wijk Groote Veën Duits viltkruid en fraai duizendguldenkruid aan, beide op vrij schrale en kale bodem bij het schoolgebouw. Ongekend was in augustus de vondst van oeverbies aan de kant van een waterpartij aan de Broekstukken. Het bleek pas de tweede, voor Drenthe erkende vondst. Interessant was ook het aantreffen van het in onze

contreien zeldzame dwergvlas op de
Hondstong(en) van

Dwergvlas.

Wilkens geeft u
foto: Jos Schlaman graag informatie

Het Drentse

Landschap. Het
aantreffen van
bijzondere
plantensoorten geeft
altijd veel
voldoening.
Meedoen met de
plantenwerkgroep
kan altijd.
Coördinator Ferry

Blauwe knoop bijna exit

Hoe het was en....
Detail van blauwe
knoop

De foto van eind april van Bertus van der Velde veroorzaakte een grote schrik: alle bermen aan de Zanddijk achter het Bakkersbosje waren weggeschoven! In een deel van die berm groeit al jaren een bijzondere plant van de Rode lijst, de blauwe knoop. Dat groeien gaat helaas niet over rozen. De plant werd zeven jaar geleden bijna bedolven door grond (zie Groen nummer 58 over onze reddingsactie) en werd soms voor de bloei gemaaid door een te actieve boer. Nu leek het op de foto alsof alle planten verdwenen waren. Ter plekke aangekomen, zagen we dat er een heel smal randje berm over was, waar we rozetten van de blauwe knoop aantroffen. Naar schatting was nog 1 à 2 % van de oorspronkelijke hoeveelheid planten over. Wat er gebeurd was, werd een aantal dagen later duidelijk. Na een mail met foto naar de gemeente kwam het telefoontje: “Wij (de gemeente) hebben het zelf gedaan.” Twee overenthousiaste gemeentewerkers hadden op eigen initiatief de bermen van de Zanddijk op de weg getrokken. Er zijn excuses gemaakt en de medewerkers hebben de bermen met een bloemenmengsel ingezaaid. De weinige overgebleven blauwe knopen bloeien weer....

Tineke van den Berg

Na de ingreep.....

Jonge ransuil gered!?

Op een dag werd ik 's avonds gebeld door bewoner van de Stoffer Holtjerweg. Of we iets konden doen aan een nog niet vliegvlug jong van een ransuil dat vanuit een nest in een eik naar beneden was gekomen en op de grond zat. Ik verwees hem naar onze uilenman, Willem Zandt. Hij ging kijken hoe het jong te redden was uit zijn grondsituatie. Willem ving het jong en plaatste hem bovenop een heg, waar hij stil bleef zitten. Er werd een ladder door Willem geregeld en het jong werd in een andere eik dan de nestboom geplaatst, een met wat lagere zijtakken, bereikbaar voor de ladder. Hoe het verder met het jong is vergaan weten we niet. In elk geval trof ik het jong een dag later niet meer aan.

Leo Stockmann

Willem Zandt met jonge ransuil en op de ladder foto's: Leo Stockmann

HET EKO HUIS

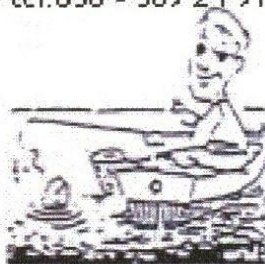
BIOLOGISCH WINKELN

Hoofdweg 77b*, Eelde

*aan parkeerplaats Kerkhoflaan

E. ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde
tel. 050 - 309 24 91

Ruime sortering:
Hengelsport - Voeders - Zaden
Dierbenodigdheden
Laarzen - Yvietzes klompen, enz

Gedicht

Onze tuin,
ritselt, kruipt, vliegt,
zoemt, kronkelt,
fladdert en zweeft. Het
leeft.

Distelvlinder

Fijn voor ons om naar te kijken en te luisteren.

Voor de insecten en andere kleine beestjes een paradijs om in te vertoeven.

Cor en Jolanda Venema

KOM KIJKERS KIJKEN

Foto Sipkes
De Verrekijker-
specialist

Swarovski
Leica
Zeiss
Bynolyt
Vortex

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES [●]

Poelestraat 19
050-312 86 84
Groningen

Autoschade Herstel
Van Kalker bv

leder zijn vak

Industrieweg 12
9765 BL PATERSWOLDE
T 050 309 25 16
M 06 504 002 00
info@vankalker.nl
www.vankalker.nl

Foto van Sieds Rienks

**Vogelexcursie Nationale Vogelweek in de Braak– Vennebroek-
Friescheveen op 12 mei 2019**

Ooievaars op de Braak begroeten de deelnemers.

Er deden 22 personen mee aan de excursie. Gidsen waren Sieds Rienks, Roel Rijskamp en Leo Stockmann.

Natuurlijk

Elke zondag om 10.00 geopend

Super
Supermarkt
Keurmerk

Albert Heijn Paterswolde

Het gemak van boodschappen doen

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

Vogels:	P. Feenstra, M. Hols, J. Kadijk, B. van Manen, J. Meeder, J. Nienhuis, J. Poel, A. J. Pot, S. Rienks, L. Stockmann, W. Zandt, A. v/d Zijpp, N. Smeenge, E.de Boer, R. Rijskamp, G. Brink, F. van der Noord Th. Bouwman, R. Dantuma. Afdeling Vries: H. Eggenhuizen, J. Fekkes, R. Maring, I. Lodewijks, K. Bouwer, M. van Nieff, B. Visch, A. H. v.d. Meulen, S. Sikkes.
Planten:	T. v.d. Berg, F. Nijdam, C.de Graaf, W. Kramer, F. Wilkens, G. Thomas, J. Schlaman, N. Jansen, L. Stockmann.L. van Brakel, Publiciteit: L. Stockmann, A. Pot.
Brom:	A.AB, E.de Boer, T. v.d. Berg, W. Kramer, W. Jonker, S. Jansma
Jeugd:	T. v.d. Berg, M.de Boer, N. Smeenge, A.de Jonge, P. Feenstra, S. Jansma, J. van den Bosch, A. Pot, L.AB, K. Bokma, H. Doddema, K. Reinders
Natuurlijke Historie:	Combinatie Ol Eel/IVN J. Eilander, F. Nijdam, A. Trox, ·G. Rietema, J. Arends, C. Schaafsma, J. K. Westerhof.
Vlinderkampje:	T. v.d. Berg, F. Nijdam, B. v.d. Velde, P. Druiven A. v.d. Zijpp, J. v.d. Werff, J. Steyvers, W. Kramer, J. Eilander, G. van der Sterren, F. Wilkens, E. de Boer, M. Koning.
Bijenbosje:	Leo Stockmann, Bart Kruit (IHP)
Vormgeving Groen:	Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
Redactie Groen:	Leo Stockmann: glstockmann@hotmail.com Martine Harmens: martineharmens@ziggo.nl Distributie Groen: Lideke Jorritsma.
Advertenties:	Jan van der Werff.
Site:	http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde
Websitebeheer:	Henk von Eije, Aafke Pot.

EELDE-PATERSWOLDE